

Activitat econòmica

Els comptes anuals s'han elaborat d'acord amb les normes establertes en la resolució de la Generalitat de Catalunya de 3 de maig de 1999, per la qual s'aprova el Pla especial de comptabilitat pública per a les universitats públiques catalanes amb l'objecte de mostrar la imatge fidel de la situació econòmicopatrimonial de la Universitat de Barcelona.

A la memòria s'amplien i expliquen els aspectes més significatius de la gestió econòmica de l'exercici i de la informació recollida en els comptes anuals. S'inclou tota la informació relativa a l'activitat de l'entitat recollida en el seu pressupost i en la gestió del seu patrimoni. Queden fora de l'abast d'aquest informe les operacions, béns, drets i obligacions de les diverses fundacions i empreses participades.

Anàlisi de la situació

De l'anàlisi de la informació recollida en els comptes anuals i en la Memòria de l'exercici 2010 se'n desprenen les conclusions exposades a continuació.

Equilibri pressupostari

L'exercici 2010 s'ha tancat amb un superàvit pressupostari de 7.448 milers d'euros, per tant la conclusió obvia és que per aquest exercici els ingressos pressupostaris han estat suficients per cobrir la despesa pressupostària. Aquest superàvit no previst en el pressupost inicial ja que en una situació de dèficit històric acumulat és aconsellable ser prudent amb les previsions d'ingressos i restrictius en la modificació dels ingressos extraordinaris durant l'execució per tal d'eixugar-lo el màxim possible i no incórrer en noves desviacions.

Els elements claus que han permès el bon resultat d'enguany han estat

Per la banda dels ingressos:

- El bon comportament de la matrícula amb un superàvit respecte la previsió inicial de 2,8 milions d'euros
- Els ingressos extraordinaris procedents de la Generalitat de Catalunya que han superat inclús el dèficit per la no distribució del 100% d'objectius de l'acord del 2006 i la retallada de la transferència global de la Generalitat en 12 milions. En concret la compensació ha vingut pels fons de PROFOR, notificades el darrer mes, les subvencions per la implantació de l'Espai Europeu d'Educació atorgades pel Ministeri via comunitats autònomes i les subvencions per a cofinançaments de personal docent com ara Serra Hunter i el programa I3.
- Els drets per overheads de recerca que han superat la previsió inicial en 1,5 milions d'euros, tot i que en els darreres exercicis s'ha vingut revisant a l'alça donat el bon comportament dels darrers anys.

- Els ingressos de serveis que han superat la previsió inicial que s'havia revisat a la baixa en el moment d'elaborar el pressupost per la incidència de la crisi.
- Els ingressos extraordinaris procedents del grup corresponents a la deute dels overheads pendents de cursos anteriors i de la recuperació de l'IVA

Per la banda de les despeses:

- L'endarreriment en l'execució de partides i la política d'incorporació de romanents que finança part de les despeses de l'exercici amb romanents de l'anterior i permet deixar un romanent de crèdit que finançarà les de l'exercici següent. Aquesta incorporació de romanents que, en principi, semblaria contradictòria amb la política de contenció de la despesa, té un efecte estalvi que ajuda en la contenció. D'una banda, les unitats que de saber que perdran els estalvis tendrien a l'esgotament del crèdit al final d'exercici i es malbaratarien recursos i d'una altra prefereixen estalviar per poder invertir en infraestructures i accions amb una visió més a llarg termini.

La matrícula dels ensenyaments homologats ha incrementat en el seu conjunt 6,9 milions respecte el 2009 donant un superàvit de 2,8 milions sobre la previsió inicial. Els increments s'han produït tant en els cicles formatius postgraduats com en els de grau.

L'increment dels ingressos en formació de tercer cicle o de postgrau es deu a una major demanda degut a la crisi econòmica i els ajuts ofertats pel Ministeri per fomentar el reciclatge becant aquests estudis. D'una banda els joves no tenen accés al mercat de treball i opten per seguir estudiant i d'una altra per un reciclatge de les persones en atur. Aquest efecte s'ha notat sobretot en la demanda dels màsters oficials de postgrau. En la matrícula del doctorat en el 2010 ja ha recollit l'efecte substitució pels màsters i s'ha mantingut entorn els 1,3 milions.

En canvi, tal i com ve passant en els darrers exercicis, l'increment del primer cicle es produeix per l'efecte "avançament de l'ingrés" ja que el preu mitjà del crèdit dels nous graus és un 33% superior al crèdit de les antigues titulacions. Aquest major preu del crèdit obeeix al cobrir el gap existent entre els 300 crèdits de la majoria de titulacions actuals als 240 dels nous graus. Aquest avançament dels ingressos finalitzarà pel curs 2013-2014..

Per contra, els ingressos dels ensenyaments no homologats ha disminuït en 0,2 milions. Aquest disminució s'ha produït tant en la partida dels cursos d'idiomes com en els postgraus propis on el preu no regulat comporta una barrera d'entrada per a la gent a l'atur. Hi ha un ingrés extraordinari en relació al calendari de liquidació convingut amb IL3 dels cursos de postgrau impartits per aquesta institució en exercicis anteriors al 2009.

En conjunt els ingressos per prestació de serveis s'ha mantingut pràcticament estable després de l'ajust produït en el 2009, només s'ha perdut 29 milers euros. Donat l'ajust en el volum d'ingressos, s'havien ajustat les previsions i per tant l'efecte en el resultat és un superàvit de 0,4 milions d'euros.

Els romanents de crèdit continguts en el quadre 3.2. han comportat estalvis ja que s'ha adoptat una política més restrictiva per la incorporació en l'exercici següent. Aquest estalvi explica junt amb el resultat la disminució del dèficit històric acumulat en 23,9 milions que ha passat de 81,9 milions d'euros a 58 milions.

El signe negatiu dels índexs de solvència i d'estalvi posen de manifest que, malgrat que s'ha tancat amb equilibri pressupostari, s'està encara en una situació de dèficit històric. Aquest dèficit en el 2010 ha disminuït significativament respecte al del 2009, situant-se en 58 milions d'euros. Aquest dèficit seria encara molt menor situant-se en 40 milions si no es consignessin les provisions, tant en romanents afectats que ascendeixen a 7 milions com en la recollida en el quadre 2.2. Romanent de tresoreria per 11,7 milions.

La Universitat presenta sempre uns elevats índexs de modificació de pressupost ja que més del 25% del seu pressupost es correspon a la resolució de convocatòries competitives de recursos atorgades per altres ens, ja sigui per a projectes de recerca, per infraestructures o per personal dedicat a la recerca que fan difícil la previsió inicial. També, la incorporació de romanents és elevada donada la incidència de l'afectació dels recursos vinculats a una programació dels ensenyaments no homologats entre dos exercicis, uns projectes de recerca d'abast pluriennal, unes categories finançades de personal per a la recerca que no sempre s'incorporen a principi de l'exercici, retards d'execució en les inversions.

El menor grau d'execució del pressupost de despeses respecte al d'ingressos es deu també a les inversions, els projectes de recerca i els ensenyaments no homologats. Els primers per tenir una durada superior a l'exercici i en els ensenyaments no homologats perquè no hi ha una coincidència entre any acadèmic i exercici econòmic.

En referència el grau de compliment de pagaments i cobraments, aquest no presenta el mateix ritme, sobretot pel retard en el cobrament de les subvencions i ajuts per a la recerca i infraestructures atorgades per la Generalitat de Catalunya, obligant a la Universitat a haver de recórrer a pòlisses de crèdit en moments de tensions de tresoreria que, fins ara, sempre es cancel·len a final d'exercici. El total del deute pendent de cobrament de la Generalitat ascendia a 31 desembre del 2010 a un total 42 milions d'euros, dels quals 12,3 milions són anteriors al 2008. Aquest ritme de cobrament no presenta, vistes les darreres notícies, signes de millora ans el contrari. A més, les subvencions del Ministeri és possible que no es cobrin tan puntualment com fins ara.

El recurs a pòlisses de tresoreria incideixen negativament sobre l'índex de càrrega financera. En l'exercici 2010 tot i haver recorregut menys a les pòlisses, ha augmentat el total d'interessos ja que ha augmentat el tipus de referència. L'índex de càrrega financera total, tot i que enguany ha disminuït, anirà augmentant tant perquè els ingressos liquidats seran menors degut a retallades anunciades per la Generalitat com pel venciment dels temps de carència de les inversions finançats amb les convocatòries d'ajuts a parcs i infraestructures del ministeri en modalitat de préstec.

Per tipus de pressupost, el resultat de les operacions corrents, presenta un saldo positiu de 33 milions. Un cop ajustat amb les desviacions de finançament, aquest saldo de les operacions corrents queda amb 16 milions. Aquest saldo positiu ha permès finançar l'adequació de les instal·lacions i accions de recerca que, un cop ajustades les

desviacions, presenten un dèficit de 34 milions. La universitat inverteix en infraestructures i recerca una part dels seus recursos corrents ja sigui en l'adquisició dels fons bibliogràfics que en el 2009 ha comportat una inversió de prop de 6 milions d'euros, petit equipament informàtic, audiovisual i científic o els cofinançaments de recerca de certes convocatòries com ara d'infraestructura, etc.

Com a conclusió podem dir que l'exercici s'ha tancat amb superàvit, però alguns dels fets que han permès aquest són de caràcter extraordinari i un altre es deu a la ajust en resultat de la despesa finançada amb romanent de tresoreria, ja que les unitats tendeixen a imputar les factures primer els romanents incorporats que, de no existir, provocarien una despesa de pressupost corrent. Els ingressos extraordinaris no es tornaran a produir en els exercicis següents i a més ja s'ha anunciat per part de la Generalitat de Catalunya, una disminució global del 20%. Aquesta disminució es compensarà en part amb les mesures dictades sobre capítol 1 des de la Generalitat on s'inclou la Universitat amb matitzacions i amb una contenció de la despesa corrent.

Equilibri econòmicfinancer

El resultat de l'exercici 2010 presenta un benefici de 6 milions, tot i que si considerem el resultat d'exploació aquest és de 11,5 milions d'euros (veure quadre 1.2 "Resultat econòmicpatrimonial de l'exercici"). L'augment de 3,8 a 6 milions es deu a l'efecte de les subvencions aplicades i els resultats extraordinaris, ja que el resultat d'exploació ha disminuït en 6 milions. De fet, els ingressos de gestió han incrementat en un 1% mentre que les despeses ho han fet en un 3%. Aquestes variacions en valors absoluts han suposat un increment dels ingressos de gestió de 4,5 milions mentre que les despeses ho han fet en 10,6 milions que s'expliquen en part per la pujada de l'IVA i en part per les despeses captives associades a edificis.. La principal caiguda dels ingressos es registra en l'apartat de les subvencions corrents que es compensa parcialment amb l'increment de les prestacions de serveis i les subvencions per a la recerca.

Segons el contingut en el DECRET LLEI 3/2010, de 29 de maig, de mesures urgents de contenció de la despesa i en matèria fiscal per a la reducció del dèficit públic, les despeses de personal s'haurien d'haver vist reduïdes en un 5% però finalment només van disminuir en conjunt un 1% ja que dins aquest apartat també hi figura la despesa de personal finançada per altres administracions, sobretot en l'àmbit de la recerca.

L'anàlisi dels fets que han conduït a l'equilibri financer en el resultat econòmic patrimonial són anàlogues a les pressupostàries. Tot i fer l'advertència que malgrat el resultat positiu dels darrers exercicis aquest no està consolidat i no és suficient per cobrir les pèrdues dels anteriors. La caiguda dels ingressos obligarà a ajustos estructurals en l'organització per tal d'adequar-nos a les noves exigències al conjunt de l'Administració Pública Espanyola i Catalana.

Grau de finançament

Amb la situació actual de la Generalitat evidenciada des de l'entrada del nou govern, les dificultats pel finançament dels dèficits i les exigències europea i internacionals i el retard amb la recuperació econòmica apunten a un deteriorament del grau de finançament i tensions de tresoreria.

El grau de finançament que es deriva de l'actual model amb el detriment dels recursos del sistema serà insuficient per les necessitats de la Universitat de Barcelona de mantenir-se el nivell de despesa actual i per tant s'hauran d'adoptar mesures destinades a la racionalització de la despesa i plantejaments més agosserats de racionalització de mapes de titulacions i recerca no finançada que permetin majors economies d'escala i reduccions de personal no fix i s'hauran d'impulsar polítiques que permetin la reassignació dels recursos per compensar les àrees més afectades.

El procés d'adaptació a Bolonya, malgrat el que falsament proposen les administracions estatal i autònoma, no ha estat a cost zero, ja que és un model més personalitzat que precisa adaptacions d'infraestructures i estructures docents ja que es basava en l'anterior model.

Grau de liquiditat i tresoreria

Durant l'exercici 2010 s'han produït menors tensions de tresoreria que l'any anterior. La Universitat ha recorregut al finançament via pòlisses de crèdit a curt termini per fer front a les necessitats de pagament, principalment en els mesos de juliol, agost i setembre. Aquestes tensions de tresoreria són per la incidència del dèficit estructural sobre els recursos que, de moment, es sostenible en tresoreria per un menor grau d'execució de les despeses afectades executades, recerca i inversions, sobre els ingressos, tal i com es recull en els 113,7 milions classificats com a romanent afectat en el quadre 2.2. "Estat del romanent de tresoreria".

Igual que es ve produint en els darrers exercicis, la forta entrada de fons per a la recerca les darreres setmanes de desembre, els 10 milions procedents de l'innocampus junt amb el cobrament de deutes de la Generalitat han permès tancar l'exercici amb un saldo de tresoreria elevat i cancel·lar la pòlissa de crèdit disposada. El coeficient mig al llarg de l'exercici es situaria a nivells més baixos en comptes del 0,3, de final d'exercici.